

# ANALIZA POLITICII DE SUBVENȚIONARE ÎN SECTORUL AGRICOL AL REPUBLICII MOLDOVA ÎN CONTEXTUL VECINĂȚĂȚII CU UNIUNEA EUROPEANĂ

*CIMPOIEȘ Liliana, GHERMAN Olimpiu*  
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

**Abstract.** The aim of the paper is to analyze the distribution of subsidies in the agricultural sector of Moldova during 2011-2014. Thus are analyzed the allocated subsidies to farmers by directions and regions. The research is based on data provided by the Agency of Interventions and Payments in Agriculture and National Bureau of Statistics. During the analyzed period had increased the amount of allocated subsidies to farmers but still are present inequalities in the distributed funds, difficulties in obtaining the payments and lack of transparency. As well, a clear and consistent policy that could be implemented through the allocation of subsidies aimed at developing the agricultural sector is missing.

**Key words:** agricultural sector, agricultural subsidies, farmers, subsidizing policy.

## INTRODUCERE

Alocarea subvențiilor pentru sectorul agricol este o modalitate importantă de a sprijini producătorii agricoli și a asigura oferta de produse alimentare. Datorită importanței sectorului agricol pentru asigurarea securității alimentare acesta este puternic sprijinit în majoritatea țărilor. Astfel, sprijinul acordat producătorilor agricoli este discutat de către mulți cercetători din domeniu, în această direcție existând mai multe opinii. Unii sunt de părerea că subvențiile acordate fermierilor sunt o necesitate de bază, pe când alții consideră că aceste plăți nu sunt necesare, opinând că sectorul agricol nu ar trebui diferențiat de celelalte sectoare economice, și că subvențiile alocate sunt ineficiente și nu contribuie la îmbunătățirea activității economice a întreprinderilor agricole (Rizov (2013), Schmidt (2006), Zhu (2010).

Subvenționarea producătorilor agricoli este o practică răspândită în multe țări, inclusiv țările Uniunii Europene. Datorită faptului că în ultimii ani Republica Moldova a adoptat vectorul european, ar fi necesară și o apropiere a politicii de subvenționare cu cea europeană. În prezent politica promovată de Republica Moldova diferă considerabil de cea europeană, această discrepanță fiind cauzată atât de instabilitatea politicii de subvenționare promovate în prezent cât și de lipsa resurselor financiare pentru aplicarea politicilor similare cu cele din Uniunea Europeană. În același timp este puțin discutat cât de bine definite sunt direcțiile de subvenționare și dacă resursele financiare alocate sunt suficiente pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agricol.

Scopul acestei lucrări este analiza politicii de subvenționare existente în Republica Moldova. Obiectivele lucrării constau în analiza performanței sectorului agricol, evaluarea politicii de subvenționare existente prin intermediul subvențiilor alocate pe direcții și regiuni; discutarea măsurilor de politică necesare pentru creșterea competitivității sectorului agricol.

## MATERIAL ȘI METODĂ

Pentru atingerea scopului lucrării și sarcinilor cercetării au fost utilizate informații statistice oferite de către Biroul Național de Statistică și Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură. Perioada analizată în această lucrare este 2010-2014.

## REZULTATE ȘI DISCUȚII

Dezvoltarea sectorului agricol are o importanță majoră pentru Republica Moldova. Populația din mediul rural constituie 58%, ale căror venituri provin din agricultură sau alte activități agricole. Astfel, sunt necesare acțiuni de sprijin din partea statului a populației din mediul rural a căror venituri depind nemijlocit de sectorul agricol.

Politica de subvenționare a sectorului agricol al Republicii Moldova în ultimii ani a beneficiat de o atenție sporită din partea statului. Astfel, au fost adoptate un șir de acte legislative care reflectă dezvoltarea durabilă a sectorului agricol al Republicii Moldova ca: "Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agro - alimentar pentru anii 2008-2015", care conține obiective orientate axate pe competitivitate, standardele de viață a populației rurale, menținerea spațiilor rurale etc. (MAIA, 2007)

În anul 2014 a fost adoptată Strategia Națională pentru Agricultură și Dezvoltarea Rurală pentru anii 2014-2020 care are ca prioritate majorarea competitivității sectorului agricol, asigurarea utilizării durabile a resurselor naturale în agricultură și îmbunătățirea calității vieții în spațiile rurale. (MAIA, 2014)

Politica de subvenționare are ca scop sprijinirea producătorilor agricoli și creșterea competitivității sectorului agricol. Aceasta este reflectată în "Concepția privind subvenționarea producătorilor agricoli pentru anii 2008-2015"(MAIA, 2007), și este axată pe două direcții principale:

- Modernizarea sectorului agricol – prin subvenționarea investițiilor agricole legate de crearea unităților de transportare și procesare a producției agricole, echiparea cu echipament corespunzător, materie primă agricolă, plantarea de vii și livezi, îmbunătățirea sferei serviciilor din agricultura.

- Activități agricole performante pentru sectorul vegetal și animalier – pentru creșterea productivității și competitivității în agricultură, stabilizarea pieții, asigurarea securității alimentare și veniturilor echitabile pentru producătorii agricoli fiind acordate plăți directe cu luarea în considerație a culturii, speciei de animale, recolta medie individuală în cazul corespunderii cu cea regională, precum și cu privire la suprafața deținută sau numărul de animale. (HG, 2007)

Suportul financiar producătorilor agricoli a fost alocat din bugetul de stat printr-un număr de programe sau acțiuni unice, precum și din surse externe precum Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, Proiectul de Revitalizare a Agriculturii, Programul Rural de Servicii Financiare și Marketing ș.a. Totuși un instrument unificator al tuturor programelor și proiectelor este fondul de subvenționare a producătorilor agricoli. (Budianschi, 2012)

Fondul de subvenționare a producătorilor agricoli până în 2010 era administrat de către patru instituții de stat, dar în cea mai mare parte (cca 70%) de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

În anul 2010 odată cu înființarea Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură (AIPA) ca persoană juridică, subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, aceasta devine unica instituție responsabilă de administrarea resurselor financiare destinate sprijinului producătorilor agricoli, monitorizarea distribuției sale, și evaluarea impactului cantitativ și calitativ ale măsurilor de sprijin în sectorul agricol.

Conform datelor recensământului agricol în perioada 2009-2011 de asistență financiară au beneficiat 70541 exploatații agricole, inclusiv de credite bancare, subvenții sau alt tip de asistență financiară. Din acestea, 1170 sunt întreprinderi cu personalitate juridică, iar 69371 întreprinderi individuale. Majoritatea exploatațiilor agricole au beneficiat de alocarea subvențiilor (89% sau 63209 unități) don care 1026 au fost întreprinderi cu personalitate juridică, iar 62183 întreprinderi individuale.

Deși în ultimii ani suma locată din bugetul de stat pentru subvenționarea producătorilor agricoli s-a majorat, totuși aceste mijloace financiare rămân insuficiente pentru asigurarea unei dezvoltări de durabilă a sectorului agricol.

**Tabelul 1. Alocarea subvențiilor producătorilor agricoli, 2006-2013**

<b>Indicatori</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
Subvenții alocate producătorilor agricoli, mil. lei	256	465,3	270	563,5	400	400	400	560,8
Pondere subvențiilor alocate în Producția Agricolă Globală, %	2.84	5.85	1.66	2.33	2.012	1.76	2.07	3.9
Pondere subvențiilor agricole în PIB, %	0.45	0.73	0.21	0.24	0.29	0.25	0.24	0.54
Numărul beneficiarilor de subvenții	1721	2110	3907	3954	3749	2198	4629	3959

*Sursa: în baza datelor Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură și Biroului Național de Statistică*

Pe parcursul anilor 2013-2014 suma subvențiilor alocate s-a majorat și ca rezultat al atragerii unor proiecte cu co-participarea AIPA. Deși în anul 2014 inițial pentru fondul de subvenționare au fost alocate de către stat 500 mil lei, acesta a mai fost suplinit pe parcursul anului cu mijloace suplimentare atât din buget cât și din atragerea unor fonduri prin programe ale Băncii Mondiale și ENPI al Uniunii Europene.

Măsurile de subvenționare din ultimii ani nu au caracter stabil, astfel fiind simțit un impact redus al politicii de subvenționare fără atingerea de rezultate vizibile pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agro-alimentar. Din măsurile subvenționate cea mai mare parte îi revin subvenționării investițiilor pentru procurarea echipamentului și tehnicii agricole, inclusiv a echipamentului de irigare, subvenționării investițiilor pentru înființarea plantațiilor multianuale, stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii post-recoltare și procesare, stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile nefinanciare.

**Tabelul 2. Evoluția alocării subvențiilor producătorilor agricoli din Republica Moldova, mil. lei**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Măsura Nr. 1</b> "Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebancale"	-	-	2,8	23,5	40,6	39,2	15,8
<b>Măsura Nr. 2</b> „Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură”	27,2	25,49	18,82	11,2	37,8	41,2	29,3
<b>Măsura Nr.3</b> "Subvenționarea investițiilor pentru înființarea plantațiilor multianuale"	53	50	80	38	74,3	88,6	93,9
<b>Măsura Nr. 4</b> "Subvenționarea investițiilor pentru producerea legumelor pe teren protejat (sere de iarnă, solarii)"	20	12,5	6,9	2,9	10,6	14,4	50,9
<b>Măsura Nr. 5</b> "Stimularea și subvenționarea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol, precum și a echipamentului de irigare"	163,5	216,15	91,8	45,9	165,14	141,7	117,9
<b>Măsura Nr. 6</b> "Stimularea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice"	0,7	2	4,1	5,3	-	-	-
<b>Măsura Nr. 7</b> "Stimularea investițiilor în utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice"	-	-	2,7	8,08	16,9	27,3	47,2
<b>Măsura Nr. 8</b> "Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului lor genetic"	-	-	7,3	2,5	11,1	29,2	47,4
<b>Măsura Nr. 9</b> "Stimularea investițiilor în dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare"	20	-	29,1	19,6	43	69,8	141,2
<b>Măsura Nr. 10</b> „Subvenționarea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor energetice la irigare”	9,67	7,22	10,0	1,9	-	2,1	-
<b>Măsura Nr.11</b> „Subvenționarea utilizatorilor de produse de uz fitosanitar și fertilizanți”	159	130	107,3	67,4	-	-	-
<b>Măsura Nr.12</b> „Subvenționarea consolidării terenurilor agricole"	-	-	-	-	-	0,046	0,059

*Sursa: în baza datelor Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură (AIPA)*

Principalele obiective ale politicii de subvenționare din Republica Moldova în ultimii ani sunt: orientarea subvențiilor spre sferele prioritare, alocarea subvențiilor pe principii diferențiate, definirea și delimitarea clară a producătorilor agricoli.

În anul 2014 au fost alocate fondului de subvenționare 543,9 mil lei care au fost repartizate la 2782 de beneficiari, adică cu 36% mai mult față de anul precedent. Totuși, numărul beneficiarilor a scăzut cu 50% în anul 2014, ceea ce indică că sumele repartizate producătorilor agricoli în calitate de subvenții s-au majorat.

În ultimii ani o atenție sporită a fost acordată și subvenționării creditelor pentru tinerii fermieri. Începând cu anul 2013 au fost majorate fondurile alocate tinerilor fermieri (de vârstă cuprinsă în 18-30 ani) fiind adăugate unele facilități suplimentare pentru asigurarea accesului producătorilor agricoli din spațiul rural. La fel, pe lângă cele 8 măsuri de subvenționare disponibile, în ultimii ani au mai fost finanțate încă două măsuri noi ca: subvenționarea consolidării terenurilor agricole și subvenționarea costurilor sumelor de irigare.

Deși suma subvenției alocate s-a majorat în ultimii ani, totuși în anul 2014 de subvențiile alocate au beneficiat doar 0,3% din proprietarii terenurilor agricole, adică un număr redus de producători agricoli, fiind favorizați cei ce dispun de o suprafață de teren mai mare.

Distribuția subvențiilor alocate producătorilor agricoli pe forme organizatorico-juridice s-a modificat. Dacă în anul 2009 circa 70% din beneficiarii de subvenții erau întreprinderile de tip corporativ (majoritatea SRL), atunci în prezent aproximativ 50% din subvenții le revin întreprinderilor individuale.

Puțin echitabilă este și distribuția subvențiilor pe regiunile de dezvoltare. Cea mai mare parte a subvențiilor le revin raioanelor din Nordul țării (Edineț, Briceni), după care se situează regiunile de Sud și Centru. Această situație s-ar datora faptului că în raioanele de Nord ale țării sunt mai mult specializate în

producerea producției horticolă, iar cele de Centru și Sud în producerea strugurilor. Pentru asigurarea unei dezvoltări a spațiilor rurale și o distribuție mai egală a subvențiilor alocate ar fi binevenită elaborarea de politici pentru dezvoltarea tuturor regiunilor, inclusiv și a celor mai puțin favorabile.

Un subiect important pentru politica agricolă este dezvoltarea rurală. Conform datelor recensământului agricol, 25940 de exploatații agricole au beneficiat de sprijin din partea statului pentru măsuri de dezvoltare rurală. Din acestea 25834 sunt întreprinderi agricole, iar 106 gospodării de fermieri. Cel mai multe din ele au beneficiat de sprijin pentru serviciile de consultanță (25400), modernizare (338) și diversificare a activităților (301). De asemenea în ultimii 3 ani 70541 exploatații agricole au beneficiat de sprijinul statului precum credite bancare, subvenții sau alt tip de asistență. Din acestea, 1170 erau întreprinderi agricole, iar 69371 – gospodării de fermieri. Majoritatea din aceste exploatații agricole au beneficiat de subvenții (89%).

## CONCLUZII

1. Sprijinul statului pentru sectorul agricol reprezintă o precondiție pentru majorarea eficienței întreprinderilor agricole, și ca urmare a creșterii calității producției agricole, competitivității și modernizării sectorului agricol în general. Politicile agricole promovate în Republica Moldova nu au un caracter stabil, iar obiectivele politicii de subvenționare au ca scop doar dezvoltarea sectorului agricol și nu iau în considerație obiectivele dezvoltării rurale.

2. Politica de subvenționare promovată în prezent nu oferă stimulente pentru o activitate eficientă a întreprinderilor agricole. Instabilitatea direcțiilor de subvenționare promovate precum și nerespectarea termenilor alocării mijloacelor fondului de subvenționare impune dificultăți pentru planificarea activității producătorilor agricoli, cât și a instituțiilor publice implicate.

3. O importanță majoră pentru asigurarea eficienței sectorului agricol o are evaluarea impactului alocării subvențiilor producătorilor agricoli prin utilizarea unei metodologii de evaluare corespunzătoare. Sarcina implementării acestei evaluări ar trebui să revină Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

## BIBLIOGRAFIE

1. Biroul Național de Statistică (2011). Recensământul General Agricol 2011. Rezultate Naționale.
2. Budianschi D., Prohnițchi V., Savva T. (2012). Evaluarea eficienței și transparenței utilizării fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, pp. 9-15, Expert Grup.
3. MAIA (2007). Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agro-alimentar din Republica Moldova pentru anii 2008 – 2015.
4. MAIA (2014). Strategia Națională pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală pe perioada anilor 2014-2020.
5. MONITORUL OFICIAL. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Concepției sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli pentru anii 2008-2015 Nr. 1305 din 28.11.2008. Nr. 188-191 art Nr: 1356.
6. Rizov M., Pokrivcak J., Ciaian P. (2013). CAP subsidies and productivity of the EU farms. Journal of Agricultural Economics, Vol. 64 (3), p.537-557.
7. Schmidt E., Sinabell F., Hofreither M.F. (2006). Direct payments of the CAP – distribution across farm holdings in the EU and effects on farm household incomes in Austria. Institut für nachhaltige Wirtschaftsentwicklung, DP-16-2006.
8. Zhu X., Lansink A.O. (2010). Impact of CAP subsidies on technical efficiency of crop farms in Germany, the Netherlands and Sweden. Journal of Agricultural Economics, Vol. 61 (3), p. 545-564

CZU: 658.7(478)

## ASPECTE PRIVIND ELABORAREA STRATEGIILOR LOGISTICE ÎN CADRUL ÎNTREPRINDERILOR

*BURBULEA Rodica., MOVILEANU Veronica*  
**Universitatea Agrară de Stat din Moldova**

**Abstract.** In this article are described some aspects of logistics and its role in enterprises, the proces of logistics strategy development inside of enterprises. Were identified the main elements of the logistics chain and highlighted some points related to the design and efficient operation of the logistic chain.

## MATERIAL ȘI METODĂ

Studiile și cercetările de marketing sunt considerate investigații bazate pe analize și previziuni referitoare la determinarea aspectelor privind elaborarea strategiilor logistice în cadrul întreprinderilor, a caracteristicilor lanțului logistic etc., pentru care sunt utilizate combinații ale diferitelor metode și procedee, predominând în cercetarea dată cele de analiză, inducție, comparare.